

Suvestinė redakcija nuo 2018-10-03 iki 2019-04-19

Įsakymas paskelbtas: TAR 2014-09-24, i. k. 2014-12794

**PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTO
PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTO PRIE VIDAUS
REIKALŲ MINISTERIJOS UGNIAGESIŲ GELBĖTOJŲ MOKYKLOS CIVILINĖS
SAUGOS MOKYMO CENTRO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMŲ
PATVIRTINIMO**

2014 m. rugsėjo 24 d. Nr. 1-348
Vilnius

Vadovaudamasis Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718 „Dėl Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 8 punktu:

1. T v i r t i n u pridedamas Priešgaistrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centro klausytojų civilinės saugos mokymo programas:

1.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos narių įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.2. Asmenų, dalyvaujančių valdant ekstremaliąsias situacijas, įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.3. Ūkio subjektų vadovų arba jų įgaliotų asmenų įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.4. Ūkio subjektų ir įstaigų, kuriuose nuolat ar laikinai būna žmonių, vadovų arba jų įgaliotų asmenų įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.5. Kultūros paveldo objektų vadovų arba jų įgaliotų asmenų įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.6. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų arba jų įgaliotų asmenų įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.7. Civilinės saugos specialistų įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.8. Savivaldybių civilinės saugos specialistų įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.9. Žmogaus saugos mokytojų įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.10. Civilinės saugos dėstytojų įvadinio civilinės saugos mokymo programą;

1.11. Reagavimo į cheminius, biologinius, radiacinius ir branduolinius (ChBRB) įvykius testinio civilinės saugos mokymo programą;

1.12. Ekstremaliųjų situacijų valdymo organizavimo testinio civilinės saugos mokymo programą;

1.13. Civilinės saugos pratybų rengimo testinio civilinės saugos mokymo programą;

1.14. Ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo testinio civilinės saugos mokymo programą;

1.15. Gamtinių ir ekologinių įvykių sukeltų ekstremaliųjų situacijų valdymo organizavimo testinio civilinės saugos mokymo programą;

1.16. Gyventojų apsaugos ekstremaliųjų situacijų atvejais organizavimo testinio civilinės saugos mokymo programą;

1.17. Žmogaus saugos mokytojų testinio civilinės saugos mokymo programą.

2. N u s t a t a u, kad:

2.1. mokymo kursai Ugniagesių gelbėtojų mokykloje pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus patvirtintas programas vykdomi nuotoliniu, kontaktiniu ir mišriu būdais. Kontaktiniai mokymai vykdomi pagal Ugniagesių gelbėtojų mokyklos viršininko patvirtintą mokymo kursų tvarkaraštį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1-356](#), 2018-10-02, paskelbta TAR 2018-10-02, i. k. 2018-15547

2.2. mokymo kursų klausytojams, išklausiusiems ne mažiau kaip 80 procentų mokymo programos kurso, išduodami mokymo kursų baigimo pažymėjimai, kuriuos pasirašo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Ugniagesių gelbėtojų mokyklos viršininkas arba jo įgaliotas asmuo. Išduoti pažymėjimai registruojami pažymėjimų apskaitos žurnale.

3. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

3.1. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011 m. sausio 6 d. įsakymą Nr. 1-6 „Dėl Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centro klausytojų civilinės saugos mokymo programų patvirtinimo“;

3.2. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2012 m. kovo 8 d. įsakymą Nr. 1-74 „Dėl Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centro klausytojų civilinės saugos mokymo programos patvirtinimo“;

3.3. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2007 m. balandžio 16 d. įsakymą Nr. 1-131 „Dėl Daugiabučių namų savininkų bendrijų pirmininkų bei namų administratorių priešgaisrinės ir civilinės saugos mokymo programos patvirtinimo“.

Direktorius
vidaus tarnybos generolas

Remigijus Baniulis

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1–348
(Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2018 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. 1-356 redakcija)

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ KOMISIJOS
NARIŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Programos tikslas – mokyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos (toliau – VESK) narius ekstremaliųjų situacijų prevencijos, valdymo, likvidavimo ir padarinių šalinimo organizavimo pagrindų, supažindinti juos su civilinės saugos organizavimo Lietuvoje principais, būdingomis ekstremaliosiomis situacijomis, gyventojų apsaugos organizavimo būdais ir priemonėmis.
2. Programa skirta VESK nariams.
3. Mokymo trukmė – 21 akademinė valanda.

**II SKYRIUS
MOKYMO TURINYS**

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		Iš viso	Nuotolinis mokymas	Kontaktinis mokymas
1.	Civilinės saugos sistema, jos valdymo ir veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai. VESK funkcijos	2,5	2	0,5
2.	Lietuvos Respublikos valstybės rezervas, jo struktūra, nomenklatūra, panaudojimo teisinis reglamentavimas	0,5	0,5	
3.	Civilinės saugos sistemos parengties lygiai. Ekstremaliųjų situacijų skelbimo ir atšaukimo tvarka	1,5	1,5	
4.	Ekstremaliųjų situacijų valdymas: ekstremaliųjų situacijų komisijos, ekstremaliųjų situacijų operacijų centro vaidmuo ir ekstremaliųjų situacijų valdymo funkcijos, ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo skyrimo tvarka ir kompetencija	3	2	1
5.	Ekstremaliųjų situacijų rizika ir jos valdymas	1	1	
6.	Ekstremaliųjų situacijų prevencijos vykdymo priežiūra ir kontrolė	0,5	0,5	
7.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas	1,5	1	0,5
8.	Keitimasis informacija apie ekstremaliąją situaciją ar	1	1	

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		Iš viso	Nuotolinis mokymas	Kontaktinis mokymas
	ekstremaliųjų įvykių. Informacijos valdymas			
9.	Gyventojų apsaugos organizavimo būdai ir priemonės: evakavimas, kolektyvinės apsaugos statiniai, sanitarinis švarinimas. Gyventojų apsauga įvykus branduolinei avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje	3	3	
10.	Valstybinis ekstremaliųjų situacijų valdymo planas	1,5	1,5	
11.	Kreipimosi pagalbos į užsienio valstybes ar tarptautines organizacijas tvarka, procedūros, veiksmų koordinavimas. Institucijų kompetencija	1	1	
12.	Civilinės saugos pratybų organizavimas	0,5	0,5	
13.	Lietuvoje skelbtų valstybės lygio ekstremaliųjų situacijų valdymo analizė	3,5	1,5	2
	Iš viso:	21	17	4

**ASMENŲ, DALYVAUJANČIŲ VALDANT EKSTREMALIĄSIAS SITUACIJAS,
IVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti asmenis, dalyvaujančius valdant ekstremaliąsias situacijas, ekstremaliųjų situacijų valdymo organizavimo pagrindų, veiksmų likviduojant ekstremaliąsias situacijas ir šalinant jų padarinius, supažindinti juos su civilinės saugos organizavimo Lietuvoje principais, būdingomis ekstremaliosiomis situacijomis.

2. Programa skirta:

2.1. ekstremaliųjų situacijų komisijų vadovams ir nariams;

2.2. valstybės, savivaldybių, ministerijų ir kitų valstybės institucijų bei ūkio subjektų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų vadovams;

2.3. valstybės, ministerijų ir kitų valstybės institucijų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų nariams;

2.4. civilinės saugos sistemos pajėgoms priskiriamų institucijų vadovams arba jų įgaliotiems asmenims.

3. Mokymo trukmė – 21 akademinė valanda.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinį valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Civilinės saugos sistema, jos veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai. Teisės, pareigos ir funkcijos, susijusios su civilinės saugos sistemos uždavinių įgyvendinimu	2	2	
2.	Civilinės saugos sistemos parengties lygiai. Ekstremaliųjų situacijų skelbimo ir atšaukimo tvarka	1	1	
3.	Ekstremaliųjų situacijų valdymas: ekstremaliųjų situacijų komisijos, ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veiklos organizavimas	2	2	
4.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Civilinės saugos signalai	1	1	
5.	Keitimasis informacija apie ekstremaliąją situaciją ar ekstremaliųjų įvyki. Informacijos valdymas	1	1	
6.	Gyventojų evakavimo organizavimas	1	1	
7.	Kolektyvinės gyventojų apsaugos organizavimas: kolektyvinės apsaugos statiniai, slėptuvės, nukentėjusiųjų sanitarinis švarinimas	1	1	
8.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai susidarius cheminei taršai ir įvykus pramoninėms avarijoms	1	1	
9.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai įvykus	2	2	

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
	radiologinėms ir branduolinėms avarijoms. Valstybinis gyventojų apsaugos planas branduolinės avarijos atveju			
10.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai gresiant ar įvykus ekstremaliesiems įvykiams dėl geologinių, meteorologinių ar hidrologinių reiškinių	1	1	
11.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai susidarius biologinei taršai, plintant pavojingoms, ypač pavojingoms užkrečiamosioms ligoms	1	1	
12.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai susidarius socialinėms ekstremaliosioms situacijoms	1	1	
13.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai įvykus įvykiui, dėl kurio padarytas poveikis aplinkai	1	1	
14.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai gyvūnų ligų, kenksmingų augalų ligų ar kenkėjų, kenksmingųjų organizmų židinių pasireiškimo atvejais	1	1	
15.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo planai	1	1	
16.	Civilinės saugos pratybų organizavimas	2	1	1
17.	Psichologinės ir socialinės pagalbos evakuotiems ir nukentėjusiems gyventojams teikimo organizavimas	1	1	
	Iš viso:	21	18	1
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1		

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1–348
(Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2018 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. 1-356 redakcija)

ŪKIO SUBJEKTŲ VADOVŲ ARBA JŲ ĮGALIOTŲ ASMENŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti ūkio subjektų vadovus arba jų įgaliotus asmenis civilinės saugos organizavimo ūkio subjektuose pagrindų, darbuotojų apsaugos organizavimo susidarius ekstremaliosioms situacijoms, supažindinti su civilinės saugos sistemos organizavimo Lietuvoje principais, regionui būdingomis ekstremaliosiomis situacijomis.

2. Programa skirta:

2.1. valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų, kurie pagal Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymą turi strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.2. valstybinės reikšmės objektų, kurie įtraukti į Valstybinės reikšmės ir pavojingų objektų registrą, kurio nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. lapkričio 8 d. nutarimu Nr. 1386 „Dėl Valstybinės reikšmės ir pavojingų objektų registro nuostatų patvirtinimo“, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims ir atsakingiems asmenims;

2.3. įmonių, kurios steigia ar yra įsteigusios ir eksploatuoja valstybinės reikšmės atliekų tvarkymo objektus, atitinkančius Valstybinės reikšmės atliekų tvarkymo objektų steigimo ir pripažinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. 113 „Dėl Valstybinės reikšmės atliekų tvarkymo objektų steigimo ir pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nurodytus kriterijus bei nomenklatūrą ir įregistruotus nustatyta tvarka, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.4. ūkio subjektų, teikiančių elektroninių ryšių tinklą ar elektroninių ryšių paslaugas, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.5. ūkio subjektų, tiekiančių rinkai ar kitaip tvarkančių, taip pat laikinai įvežančių į Lietuvos teritoriją perdirbti pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, apibrėžtus Lietuvos Respublikos cheminių medžiagų ir preparatų įstatyme, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.6. ūkio subjektų, kuriuose darbuotojai savo veikloje naudoja antrosios, trečiosios arba ketvirtosios grupės biologines medžiagas, nurodytas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro patvirtintuose Darbuotojų apsaugos nuo biologinių medžiagų poveikio darbe nuostatuose, arba kitaip su jomis kontaktuoja, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.7. ūkio subjektų, kurie Lietuvos Respublikos civilinių pirotechnikos priemonių apyvartos kontrolės įstatymo nustatyta tvarka verčiasi civilinių pirotechnikos priemonių gamyba, laikymu ir naudojimu, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.8. ūkio subjektų, kurie verčiasi radioaktyviųjų atliekų tvarkymo veikla, apibrėžta Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatyme, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.9. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme apibrėžtų pavojingas atliekas gaminančių ir tvarkančių įmonių bei nepavojingas atliekas šalinančių įmonių vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.10. įmonių, kurios steigia ar yra įsteigusios ir eksploatuoja valstybinės reikšmės atliekų tvarkymo objektus, atitinkančius Valstybinės reikšmės atliekų tvarkymo objektų steigimo ir pripažinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. 113 „Dėl Valstybinės reikšmės atliekų tvarkymo objektų steigimo ir pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nurodytus kriterijus bei nomenklatūrą ir įregistruotus nustatyta tvarka, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.11. apdirbamosios gamybos (pagal Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus patvirtintą Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK 2 red.) ūkio subjektų, kai juose dirba daugiau kaip 100 žmonių, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.12. ūkio subjektų, vykdančių ūkinę gamybinę veiklą, kuriai dėl savo pobūdžio, masto ar numatomos vietos ypatumų buvo atliktas poveikio aplinkai vertinimas, numatytas Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, arba poveikio visuomenės sveikatai vertinimas, numatytas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro patvirtintame Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atlikimo atvejų tvarkos apraše, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.13. pavojingų objektų, kuriems taikomi Pramoninių avarijų prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 966 „Dėl Pramoninių avarijų prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų ir Pavojingųjų medžiagų ir mišinių sąrašo, jų kvalifikacinių kiekių nustatymo ir cheminių medžiagų bei mišinių priskyrimo pavojingosioms medžiagoms kriterijų aprašo patvirtinimo“, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims.

3. Mokymo trukmė – 21 akademinė valanda.

II SKYRIUS MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinė valandų skaičius		
		Nuotolinis mokymas		
		Iš viso	Teorinis mokymas	Praktinės užduotys
1.	Civilinės saugos sistema, jos veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai. Gyventojų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų teisės, pareigos ir funkcijos civilinės saugos srityje	2	1,5	0,5
2.	Civilinės saugos būklės ūkio subjektuose patikrinimų organizavimo ir atlikimo, privalomų nurodymų pašalinti civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus davimo ir vykdymo tvarka	1	0,5	0,5
3.	Ekstremaliųjų situacijų valdymas: ekstremaliųjų situacijų komisijos, ekstremaliųjų įvykių kriterijai, ekstremaliųjų situacijų skelbimo ir atšaukimo tvarka, ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veikla ir jos organizavimas	1	0,5	0,5
4.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Civilinės saugos signalai. Keitimasis informacija apie gresiantį ar kilusį pavojų	1	0,5	0,5
5.	Gyventojų evakavimo organizavimas	1	0,5	0,5
6.	Pavojingos, ypač pavojingos užkrečiamosios ligos. Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonės	1	0,5	0,5

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		Nuotolinis mokymas		
		Iš viso	Teorinis mokymas	Praktinės užduotys
7.	Jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis žmogui ir aplinkai. Žmonių apsaugos priemonės ir veiksmai, įvykus radiologinei, branduolinei avarijai	1	0,5	0,5
8.	Pavojingų cheminių medžiagų poveikis žmogui ir aplinkai. Veiksmai susidarius cheminei taršai. Asmeninės apsaugos priemonės	2	1,5	0,5
9.	Pramoninių avarių prevencija. Žmonių ir aplinkos apsauga įvykus didelei pramonei avarijai pavojingajame objekte	1	0,5	0,5
10.	Pavojingų geologinių ir hidrometeorologinių reiškinių poveikis šalies ūkio sektoriams. Pasirengimas ir veiksmai, susidarius stichiniams ir katastrofiniams hidrometeorologiniams reiškiniams	1	0,5	0,5
11.	Teroro aktų sukeltos grėsmės, rizikos veiksniai. Veiksmai įvykus teroro aktui	1	0,5	0,5
12.	Kolektyvinės gyventojų apsaugos organizavimas	1	0,5	0,5
13.	Aplinkos taršos priežastys ir padariniai. Ūkio subjektų funkcijos aplinkos apsaugos srityje	1	0,5	0,5
14.	Gaisrinės saugos reikalavimai. Veiksmai kilus gaisrui. Pirminės gaisro gesinimo priemonės	2	1,5	0,5
15.	Ūkio subjekto, kitos įstaigos ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimas	2	1	1
16.	Civilinės saugos pratybų organizavimas	2	1	1
	Iš viso:	21	12	9

ŪKIO SUBJEKTŲ IR ĮSTAIGŲ, KURIUOSE NUOLAT AR LAIKINAI BŪNA ŽMONIŲ, VADOVŲ ARBA JŲ ĮGALIOTŲ ASMENŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti ūkio subjektų ir įstaigų, kuriuose nuolat ar laikinai būna žmonių, vadovus ar jų įgaliotus asmenis vykdyti nustatytas funkcijas civilinės saugos srityje, kaip organizuoti žmonių apsaugą susidarius ekstremaliosioms situacijoms, supažindinti juos su civilinės saugos sistemos organizavimo ir veikimo teisiniais ir organizaciniais principais, teisėmis ir pareigomis civilinės saugos srityje, regionui būdingomis ekstremaliosiomis situacijomis.

2. Programa skirta:

2.1. apgyvendinimo paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir įstaigų (viešbučiai, moteliai), kuriuose vienu metu gali gyventi 100 ir daugiau žmonių, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.2. socialinės rūpybos įstaigų (senelių, neįgaliųjų ir vaikų globos namai) vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.3. specialiosios paskirties ūkio subjektų ir įstaigų (kalėjimai, pataisos namai, kolonijos, tardymo izoliatoriai) vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.4. viešųjų pramoginių renginių paslaugas teikiančių ūkio subjektų ir kitų įstaigų (teatrai, kino teatrai, koncertų salės, universalios salės ir kita) vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.5. prekybos paskirties ūkio subjektų ir įstaigų, kurių bendras plotas viršija 2 000 kv. metrų, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims.

3. Mokymo trukmė – 18 akademinių valandų.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Civilinės saugos sistema, jos veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai. Gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų teisės, pareigos ir funkcijos civilinės saugos srityje	1	1	
2.	Civilinės saugos būklės ūkio subjektuose patikrinimų organizavimo ir atlikimo, privalomų nurodymų pašalinti civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus davimo ir vykdymo tvarka	1	1	
3.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Civilinės saugos signalai. Keitimasis informacija apie gresiantį ar kilusį pavojų	1	1	
4.	Kolektyvinės gyventojų apsaugos organizavimas	1	1	
5.	Žmonių evakavimo(si) organizavimas	1	1	
6.	Pavojingos, ypač pavojingos užkrečiamosios ligos. Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonės	2	2	

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
7.	Jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis žmogui ir aplinkai. Žmonių apsaugos priemonės ir veiksmai įvykus radiologinei, branduolinei avarijai	1	1	
8.	Pavojingų cheminių medžiagų poveikis žmogui ir aplinkai. Veiksmai susidarius cheminei taršai. Asmeninės apsaugos priemonės	1	1	
9.	Pavojingų geologinių ir hidrometeorologinių reiškinių poveikis žmonėms ir aplinkai. Veiksmai susidarius stichiniams ir katastrofiniams hidrometeorologiniams reiškiniams	1	1	
10.	Teroro aktų sukeltos grėsmės, rizikos veiksniai. Veiksmai įvykus teroro aktui	1	1	
11.	Gaisrinės saugos reikalavimai. Veiksmai kilus gaisrui. Pirminės gaisro gesinimo priemonės	2	2	
12.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimas	3	1	2
13.	Civilinės saugos pratybų organizavimas	2	1	1
	Iš viso:	18	15	3
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1		

KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ VADOVŲ ARBA JŲ ĮGALIOTŲ ASMENŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų, kurie užtikrina kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugą, valdo ir administruoja statinius bei jų kompleksus, ansamblius, įregistruotus kaip nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės, vadovus ar jų įgaliotus asmenis vykdyti nustatytas funkcijas civilinės saugos srityje, kaip organizuoti kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugą susidarius ekstremaliosioms situacijoms, supažindinti juos su civilinės saugos sistemos organizavimo ir veikimo teisinais ir organizaciniais principais, teisėmis ir pareigomis civilinės saugos srityje, regionui būdingomis ekstremaliosiomis situacijomis.

2. Programa skirta:

2.1. valstybės ir savivaldybių institucijų, kurioms Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymu ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu yra pavestas valstybinis kultūros paveldo apsaugos administravimas, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.2. kultūros paveldo objektų ir kitų nekilnojamųjų daiktų, esančių pavienių ar kompleksinių objektų teritorijoje arba vietovėje, valdytojams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.3. Nacionalinės bibliotekos ir valstybinės reikšmės bibliotekų vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.4. valstybės archyvų vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.5. valstybinių rezervatų direkcijų, nacionalinių parkų direkcijų vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.6. miškų urėdijų vadovams arba jų įgaliotiems asmenims.

3. Mokymo trukmė – 18 akademinių valandų.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademiniai valandų skaičiai		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Civilinės saugos sistema, jos veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai. Gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų teisės, pareigos ir funkcijos civilinės saugos srityje	2	2	
2.	Kultūros paveldo objektų apsauga įvykus ginkluotiesiems konfliktams	1	1	
3.	Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos organizavimas gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms	2	1	1
4.	Aplinkos taršos poveikis kultūros paveldo objektams	1	1	

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
5.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Civilinės saugos signalai. Keitimasis informacija apie gresiantį ar kilusį pavojų	1	1	
6.	Kolektyvinės gyventojų apsaugos organizavimas	1	1	
7.	Biologiniai ekstremalieji įvykiai, jų poveikis. Veiksmai susidarius biologinei taršai	1	1	
8.	Jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis žmogui ir aplinkai. Žmonių apsaugos priemonės ir veiksmai, įvykus radiologinei, branduolinei avarijai	1	1	
9.	Pavojingų cheminių medžiagų poveikis žmogui ir aplinkai. Veiksmai susidarius cheminei taršai	1	1	
10.	Pavojingų gamtinių reiškinių poveikis žmonėms, aplinkai, nekilnojamajam kultūros paveldui. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsauga gresiant ar susidarius geologiniams, meteorologiniams, hidrologiniams reiškiniams	2	2	
11.	Kultūros paveldo objektų apsaugos nuo gaisro organizavimas	3	3	
12.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimas	1	1	
13.	Civilinės saugos pratybų organizavimas	1	1	
	Iš viso:	18	17	1
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1		

**ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ VADOVŲ ARBA JŲ ĮGALIOTŲ
ASMENŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai priklausančių asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų vadovus ar jų įgaliotus asmenis vykdyti nustatytas funkcijas civilinės saugos srityje, kaip organizuoti darbuotojų ir ligonių apsaugą susidarius ekstremaliosioms situacijoms, supažindinti juos su civilinės saugos sistemos organizavimo ir veikimo teisiniais ir organizaciniais principais, teisėmis ir pareigomis civilinės saugos srityje, regionui būdingomis ekstremaliosiomis situacijomis.

2. Programa skirta:

2.1. greitosios medicinos pagalbos (toliau – GMP) paslaugas teikiančių įstaigų ir įmonių: viešųjų įstaigų GMP stočių ir GMP centrų, pirminės sveikatos priežiūros centrų ir kitų asmens sveikatos priežiūros įstaigų (poliklinikų, ligoninių), kuriuose yra struktūriniai padaliniai, teikiantys GMP paslaugas, ir kitų įstaigų ir įmonių, teikiančių GMP paslaugas pagal sutartį su teritorine ligonių kasa ir turinčių daugiau nei vieną GMP brigadą, vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.2. savivaldybių pirminės sveikatos priežiūros centrų, poliklinikų, psichikos sveikatos centrų, ligoninių, palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninių, medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo įstaigų, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių ligoninių, specializuotų ligoninių ir medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo įstaigų vadovams arba jų įgaliotiems asmenims;

2.3. visuomenės sveikatos centrų vadovams arba jų įgaliotiems asmenims.

3. Mokymo trukmė – 18 valandų.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinį valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Civilinės saugos sistema, jos veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai. Gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų teisės, pareigos ir funkcijos civilinės saugos srityje	2	2	
2.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Civilinės saugos signalai. Keitimasis informacija apie gresiantį ar kilusį pavojų	1	1	
3.	Pavojingos, ypač pavojingos užkrečiamosios ligos. Bioterrorizmas. Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms dėl pavojingų ar ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų ir (ar) bioterrorizmo	2	2	
4.	Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonės ir jų organizavimas	1	1	

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinių valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
5.	Jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis žmogui ir aplinkai. Žmonių apsaugos priemonės ir veiksmai, įvykus radiologinei, branduolinei avarijai	1	1	
6.	Pavojingų cheminių medžiagų poveikis žmogui ir aplinkai. Veiksmai susidarius cheminei taršai. Asmeninės apsaugos priemonės	1	1	
7.	Pavojingų geologinių ir hidrometeorologinių reiškinių poveikis žmonėms ir aplinkai. Veiksmai gresiant ar susidarius stichiniams ir katastrofiniams hidrometeorologiniams reiškiniams	1	1	
8.	Kolektyvinės gyventojų apsaugos organizavimas	1	1	
9.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigų evakavimo organizavimas	1	1	
10.	Sanitarinis žmonių švarinimas	1	1	
11.	Teroro aktų sukeltos grėsmės, rizikos veiksniai. Veiksmai įvykus teroro aktui	1	1	
12.	Gaisrinės saugos reikalavimai. Pirminės gaisro gesinimo priemonės	1	1	
13.	Veiksmai sveikatos priežiūros įstaigose kilus gaisrui	1	1	
14.	Sveikatos priežiūros įstaigos ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimas	2	1	1
15.	Civilinės saugos pratybų organizavimas	1	1	
	Iš viso:	18	17	1
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1		

CIVILINĖS SAUGOS SPECIALISTŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – stiprinti civilinės saugos sistemos parengtį Lietuvos Respublikoje, mokyti ir rengti visuomenę, kaip elgtis gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms, mokyti apskričių priešgaisrinių gelbėjimo valdybų civilinės saugos skyrių darbuotojus ir civilinės saugos specialistus civilinės saugos organizavimo pagrindų, taip pat veiksmų likviduojant ekstremaliąsias situacijas ir šalinant jų padarinius, supažindinti juos su civilinės saugos organizavimo, pasirengimo galimoms ekstremaliosioms situacijoms principais, būdingomis ekstremaliosiomis situacijomis.

2. Programa skirta:

2.1. apskričių priešgaisrinių gelbėjimo valdybų civilinės saugos skyrių darbuotojams;

2.2. civilinės saugos specialistams.

3. Mokymo trukmė – 35 akademinės valandos.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinį valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Civilinės saugos sistema, jos veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai. Teisės, pareigos, funkcijos ir atsakomybė civilinės saugos srityje	2	2	
2.	Civilinės saugos būklės patikrinimų organizavimo ir atlikimo, privalomų nurodymų pašalinti civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus davimo ir vykdymo tvarka	1	1	
3.	Ekstremaliųjų situacijų valdymas: ekstremaliųjų situacijų komisijos, ekstremaliųjų įvykių kriterijai, ekstremaliųjų situacijų skelbimo ir atšaukimo tvarka, ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veikla ir jos organizavimas	2	2	
4.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Civilinės saugos signalai. Keitimasis informacija apie gresiantį ar kilusį pavojų	2	2	
5.	Ekstremaliųjų situacijų rizika ir jos valdymas	3	1	2
6.	Gyventojų evakavimo organizavimas	1	1	
7.	Pavojingos, ypač pavojingos užkrečiamosios ligos. Bioterrorizmas. Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonės	2	2	
8.	Pavojingų cheminių medžiagų poveikis žmogui ir aplinkai. Veiksmai susidarius cheminei taršai. Asmeninės apsaugos priemonės	2	2	

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
9.	Ekologinės ekstremaliosios situacijos, jų priežastys ir padariniai. Aplinkos taršos požymiai ir apsaugos priemonės	2	2	
11.	Pavojingų geologinių ir hidrometeorologinių reiškinių poveikis šalies ūkio sektoriams. Pasirengimas ir veiksmai, susidarius stichiniams ir katastrofiniams hidrometeorologiniams reiškiniams	2	2	
11.	Jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis žmogui ir aplinkai. Žmonių apsaugos priemonės ir veiksmai, įvykus radiologinei, branduolinei avarijai	2	2	
12.	Socialinės ekstremaliosios situacijos: (teroristiniai išpuoliai, spūstis minioje, riaušės), saugus elgesys joms susidarius	2	2	
13.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai gyvūnų ligų, kenksmingų augalų ligų ar kenkėjų, kenksmingųjų organizmų židinių pasireiškimo atvejais	1	1	
14.	Kolektyvinės gyventojų apsaugos organizavimas: kolektyvinės apsaugos statiniai, slėptuvės, nukentėjusiųjų sanitarinis švarinimas	2	2	
15.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimas	3	1	2
16.	Civilinės saugos pratybų organizavimas	4	1	3
17.	Psichologinė pagalba asmenims, patekusiems į ekstremaliąją situaciją	2	2	
	Iš viso:	35	28	7
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1		

PATVIRTINTA
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1-348

SAVIVALDYBIŲ CIVILINĖS SAUGOS SPECIALISTŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – stiprinti civilinės saugos sistemos parengtį Lietuvos Respublikoje, mokyti ir rengti visuomenę, kaip elgtis gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms, mokyti savivaldybių administracijų valstybės tarnautojus ir (ar) darbuotojus ekstremaliųjų situacijų valdymo organizavimo pagrindų, taip pat veiksmų likviduojant ekstremalias situacijas ir šalinant jų padarinius, supažindinti juos su civilinės saugos organizavimo Lietuvoje principais, būdingomis ekstremaliosiomis situacijomis.

2. Programa skirta savivaldybių administracijų valstybės tarnautojams ir (ar) darbuotojams, atliekantiems su civilinės saugos sistemos uždavinių įgyvendinimu susijusias funkcijas.

3. Mokymo trukmė – 35 akademinės valandos.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinė valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Civilinės saugos sistema, jos veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai, teisės, pareigos, funkcijos, susijusios su civilinės saugos sistemos uždavinių įgyvendinimu	2	2	
2.	Civilinės saugos būklės ūkio subjektuose patikrinimų organizavimo ir atlikimo, privalomų nurodymų pašalinti civilinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus davimo ir vykdymo tvarka	1	1	
3.	Ekstremaliųjų situacijų valdymas: ekstremaliųjų situacijų komisijos, ekstremaliųjų įvykių kriterijai, ekstremaliųjų situacijų skelbimo ir atšaukimo tvarka	1	1	
4.	Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veiklos organizavimas, ekstremaliųjų situacijų operacijų centro vaidmuo ir funkcijos valdant ekstremalias situacijas	1	1	
5.	Ekstremaliųjų situacijų rizika ir jos valdymas	3	1	2
6.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas Civilinės saugos signalai	2	1	1
7.	Savivaldybės gyventojų evakavimo planavimas ir organizavimas	3	1	2
8.	Žmogiškieji ištekliai ir valdymas. Privalomieji darbai, jų organizavimas ir apskaita	1	1	
9.	Likusiai nuo karo sprogmenimis užterštų teritorijų išvalymas ir prevencija	1	1	

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
10.	Kolektyvinės apsaugos statiniai, slėptuvės. Kolektyvinės apsaugos statinių ir slėptuvių parinkimas, įrengimas, paruošimas darbui	2	1	1
11.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai susidarius cheminei taršai ir įvykus pramoninėms avarijoms	1	1	
12.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai susidarius aplinkos taršai	1	1	
13.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai įvykus radiologinėms ir branduolinėms avarijoms	2	2	
14.	Nukentėjusiųjų sanitarinis švarinimas	1	1	
15.	Pavojingų gamtinių reiškinių poveikis žmonėms ir aplinkai	2	2	
16.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai susidarius biologinei taršai, plintant pavojingoms, ypač pavojingoms užkrečiamosioms ligoms	2	2	
17.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai susidarius socialinėms ekstremaliosioms situacijoms	1	1	
18.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai gyvūnų ligų, kenksmingų augalų ligų ar kenkėjų, kenksmingųjų organizmų židinių pasireiškimo atvejais	1	1	
19.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo planai. Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimas	2	1	1
20.	Civilinės saugos pratybų organizavimas	3	1	2
21.	Psichologinė pagalba asmenims, patekusiems į ekstremaliąją situaciją	2	1	1
	Iš viso:	35	25	10
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1		

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1–348
(Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2018 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. 1-356 redakcija)

**ŽMOGAUS SAUGOS MOKYTOJŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO
PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Programos tikslas – mokyti ir rengti visuomenę, kaip elgtis gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms, suteikti dalykinę kompetenciją pedagogams, kurie moko civilinės saugos šalies bendrojo ugdymo mokyklose.

2. Programa skirta asmenims, dėstantiems civilinės saugos pagrindus bendrojo ugdymo mokyklose.

3. Mokymo trukmė – 35 akademinės valandos.

**II SKYRIUS
MOKYMO TURINYS**

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius	
		Iš viso	Nuotolinis mokymas Kontaktinis mokymas
1.	Civilinės saugos sistema, jos veikimo principai, teisiniai ir organizaciniai pagrindai, gyventojų teisės, pareigos civilinės saugos srityje	2	2
2.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Civilinės saugos signalai	2	2
3.	Gyventojų evakavimo planavimas ir organizavimas	1	1
4.	Gyventojų apsauga kolektyvinės apsaugos statiniuose	1	1
5.	Jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis žmogui ir aplinkai. Apsaugos priemonės. Veiksmai gresiant radioaktyviosios taršos pavojui	2	2
6.	Pavojingos cheminės medžiagos buityje, jų poveikis žmogui ir aplinkai. Asmeninės apsaugos priemonės, jų panaudojimo galimybės	1	1
7.	Cheminės taršos šaltiniai ir jų keliami pavojai. Cheminis ginklas. Gyventojų veiksmai gresiant ar susidarius cheminės taršos pavojui	2	2

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius	
		Iš viso	Nuotolinis mokymas Kontaktinis mokymas
8.	Gamtinių reiškinių keliami pavojai, jų prognozavimas, atpažinimas. Saugus elgesys artėjant pavojingam gamtiniam reiškiniui ir jam susidarius	3	3
9.	Pavojingos, ypač pavojingos užkrečiamosios ligos. Epidemijos. Bioterrorizmo, biologinio ginklo sąvokos. Veiksmai susidarius biologinei taršai	2	2
10.	Ekologinio pobūdžio ekstremaliosios situacijos, jų priežastys ir padariniai. Aplinkos taršos požymiai ir apsaugos priemonės	2	2
11.	Gaisrai, pagrindinės jų kilimo priežastys. Gaisrinės saugos reikalavimai. Gaisrinio režimo samprata. Pareigos ir atsakomybė gaisrinės saugos srityje	2	2
12.	Gaisro gesinimo būdai ir priemonės. Aktyviųjų gaisrinės saugos priemonių samprata. Teisingas ir saugus naudojimasis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis	1	1
13.	Veiksmai kilus gaisrui. Evakuacijos keliams keliami reikalavimai. Žmonių evakavimo planai	1	1
14.	Civilinės pirotechnikos priemonės, jų keliami pavojai, saugus elgesys	1	1
15.	Socialinės ekstremaliosios situacijos: teroro išpuoliai, spūstis minioje, riaušės, saugus elgesys joms susidarius	2	2
16.	Saugus elgesys įvykių, susijusių su nusikalstamąja veikla, metu	1	1
17.	Saugus elgesys su gyvūnais. Pareigos ir atsakomybė už gyvūnų laikymą ir globą, saugaus elgesio su gyvūnais užtikrinimas	2	2
18.	Traumų ir susižalojimų prevencija	2	2
19.	Išgyvenimo būdai pasiklydus atokioje vietovėje	2	2
20.	Mokyklos aplinkoje esantys pavojai, jų rizikos įvertinimas	2	2
21.	Bendrasis pagalbos centras. Pagalbos iškviatimas	1	1
	Iš viso:	35	35
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1	1

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1–348
(Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2018 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. 1-356 redakcija)

**CIVILINĖS SAUGOS DĖSTYTOJŲ ĮVADINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO
PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Programos tikslas – mokyti ir rengti visuomenę, kaip elgtis gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms, suteikti dalykinę kompetenciją pedagogams, kurie moko civilinės saugos šalies mokymo įstaigose.

2. Programa skirta:

2.1. asmenims, dėjantiems civilinę saugą profesinio mokymo įstaigose;

2.2. asmenims, dėjantiems civilinę saugą kolegijose ir universitetuose;

2.3. asmenims, dėjantiems civilinę saugą švietimo ir mokslo ministro įgaliotų institucijų organizuojamuose pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginiuose.

3. Mokymo trukmė – 35 akademinės valandos.

**II SKYRIUS
MOKYMO TURINYS**

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius	
		Iš viso	Nuotolinis mokymas
1.	Civilinės saugos samprata ir jos veiklos sritys	2	2
2.	Lietuvos civilinės saugos sistema ir jos veikimo teisiniai ir organizaciniai pagrindai	2	2
3.	Ekstremalieji įvykiai ir ekstremaliosios situacijos	1	1
4.	Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos valdymas	2	2
5.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo planavimas	2	2
6.	Pavojingų geologinių ir hidrometeorologinių reiškinių poveikis šalies ūkio sektoriams. Pasirengimas ir veiksmai, susidarius stichiniams ir katastrofiniams hidrometeorologiniams reiškiniams	2	2
7.	Pavojingos, ypač pavojingos užkrečiamosios ligos, jų profilaktikos ir kontrolės priemonės. Epidemijos. Bioterrorizmo, biologinio ginklo sąvokos. Veiksmai susidarius biologinei taršai	2	2
8.	Miškų gaisrai, jų priežastys. Žmonių gyvybės, sveikatos bei turto apsauga nuo miškų gaisrų	2	2
9.	Avarijos ypač svarbios infrastruktūros sektoriuose, jų poveikis žmonių gyvenimo ir (ar) veiklos sąlygoms	2	2

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius	
		Iš viso	Nuotolinis mokymas
10.	Cheminės taršos šaltiniai ir jų keliami pavojai. Pavojingieji objektai. Pavojingų krovinių ženklavimas. Cheminis ginklas. Gyventojų veiksmai gresiant ar susidarius cheminės taršos pavojui	2	2
11.	Jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis žmogui ir aplinkai. Apšvitą mažinantys veiksniai ir apsaugos priemonės įvykus radiologinei avarijai	2	2
12.	Gaisrai, pagrindinės jų kilimo priežastys. Veiksmai kilus gaisrui. Gaisro gesinimo būdai ir priemonės	2	2
13.	Ekologinės ekstremaliosios situacijos, jų priežastys ir padariniai. Aplinkos taršos požymiai ir apsaugos priemonės	2	2
14.	Socialinės ekstremaliosios situacijos: teroro išpuoliai, spūstis minioje, riaušės, saugus elgesys joms susidarius	2	2
15.	Gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Civilinės saugos signalai	2	2
16.	Gyventojų evakavimo planavimas ir organizavimas	1	1
17.	Asmeninės apsaugos priemonės	1	1
18.	Gyventojų apsauga kolektyvinės apsaugos statiniuose	1	1
19.	Pirmoji psichologinė pagalba nukentėjusiesiems per ekstremaliąją situaciją	2	2
20.	Ekstremaliųjų situacijų valdymas	2	2
	Iš viso:	35	35
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1	

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1–348
(Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus
2018 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. 1-356 redakcija)

**REAGAVIMO Į CHEMINIUS, BIOLOGINIUS, RADIACINIUS IR BRANDUOLINIUS
(CHBRB) ĮVYKIUS TĘSTINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Programos tikslas – mokyti civilinės saugos sistemos pajėgoms priskiriamose institucijose ir ekstremaliųjų situacijų operacijų centruose dirbančius asmenis reaguoti į cheminius, biologinius, radiacinius ir branduolinius (toliau – ChBRB) įvykius, ekstremaliuosius įvykius, ekstremaliąsias situacijas.

2. Programa skirta asmenims, tobulinantiems kvalifikaciją civilinės saugos srityje, kurie, vadovaujantis Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718 „Dėl Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 1 priedu, privalo išklausti civilinės saugos mokymo programos kursą Ugniagesių gelbėtojų mokykloje ir yra išlausę savo kategorijos įvadinio civilinės saugos mokymo programą.

4. Programa rekomenduojama savivaldybių, kurios yra 100 km nuo Baltarusijos atominės elektrinės galimo poveikio zonoje, ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų grupių vadovams.

3. Mokymo trukmė – 18 akademinių valandų.

**II SKYRIUS
MOKYMO TURINYS**

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinių valandų skaičius		
		Iš viso	Nuotolinis mokymas	Kontaktinis mokymas
1.	ChBRB įvykio atpažinimas pagal pirminį situacijos ir poveikio vertinimą	3	2	1
2.	ChBRB įvykio valdymo organizavimas	3	2	1
3.	Civilinės saugos sistemos pajėgų ir gyventojų apsaugos ChBRB įvykio vietoje organizavimas	2	2	
4.	ChBRB įvykių psichologinis poveikis	1	1	
5.	Cheminių įvykių lokalizavimas ir valdymas	1	1	
6.	Biologinių įvykių valdymas	1	1	
7.	Radiologinių įvykių valdymas	1	1	
8.	Nukentėjusiųjų medicininis rūšiavimas ir medicinos pagalbos organizavimas įvykus ChBRB įvykiui	1	1	
9.	Sanitarinis žmonių, pastatų, technikos, įrangos švarinimas	1	1	
10.	Civilinės saugos sistemos pajėgų veiksmai ChBRB įvykio metu	4		4
	Iš viso:	18	12	6

EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO ORGANIZAVIMO TĘSTINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti asmenis, dirbančius valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, kitose įstaigose ir ūkio subjektuose, kurie pagal savo veiklos pobūdį yra atsakingi už ekstremaliųjų situacijų prevenciją, valdymą ir padarinių likvidavimą, valdyti ekstremaliąsias situacijas.

2. Programa skirta asmenims, tobulinantiems kvalifikaciją civilinės saugos srityje, kurie, vadovaudamiesi Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718, 1 priedu, privalo išklausti civilinės saugos mokymo programos kursą Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centre ir yra išlausę savo kategorijos įvadinio mokymo programą.

3. Mokymo trukmė – 18 akademinų valandų.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo organizavimo teisinis reglamentavimas: ekstremalių situacijų komisijos, ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veiklos organizavimas, ekstremaliosios situacijos skelbimas, operacijų vadovo paskyrimas	1	1	
2.	Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai reaguojant į gresiančias ar susidariusias ekstremaliąsias situacijas	2	2	
3.	Materialinių išteklių valdymas susidarius ekstremaliajai situacijai	2	1	1
4.	Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veiklos organizavimas	3	1	2
5.	Sprendimų priėmimas ir užduočių skyrimas	2	1	1
6.	Gamtinės ekstremaliosios situacijos valdymas	3		3
7.	Ekstremaliosios situacijos valdymas	5		5
	Iš viso:	18	6	12

PATVIRTINTA
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1-348

CIVILINĖS SAUGOS PRATYBŲ RENGIMO TĘSTINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti valstybės, savivaldybių institucijų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovus arba jų įgaliotus asmenis organizuoti civilinės saugos pratybas.

2. Programa skirta asmenims, tobulinantiems kvalifikaciją civilinės saugos srityje, kurie, vadovaudamiesi Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718, 1 priedu, privalo išklausti civilinės saugos mokymo programos kursą Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centre ir yra išlausę savo kategorijos įvadinio mokymo programą.

3. Mokymo trukmė – 18 valandų.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademiniai valandų skaičiai		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Pratybų organizavimo tvarka. Pratybų organizatorių funkcijos. Pratybų dalyvių vaidmuo	2	2	
2.	Pratybų tipo, temos, tikslo pasirinkimas, uždavinių nustatymas	2	0,5	1,5
3.	Pratybų organizavimo dokumentų rengimas: pratybų situacija (scenarijus), pratybų sąlygos, organizaciniai nurodymai	4	1	3
4.	Pratybų plano rengimas	3	0,5	2,5
5.	Pratybų eiga: pratybų vadovo, rengimo grupės, dalyvių veikla per pratybas	2	1	1
6.	Pratybų vertinimas: vertinimo nuostatų ir vertinimo kriterijų rengimas	3	1	2
7.	Pratybų vertintojų funkcijos ir darbo organizavimas	2	2	
	Iš viso:	18	8	10

PATVIRTINTA
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1-348

EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANŲ RENGIMO TĘSTINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti valstybės, savivaldybių institucijų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovus arba jų įgaliotus asmenis organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą ir juos rengti.

2. Programa skirta asmenims, tobulinantiems kvalifikaciją civilinės saugos srityje, kurie, vadovaudamiesi Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718, 1 priedu, privalo išklaudyti civilinės saugos mokymo programos kursą Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centre ir yra išklause savo kategorijos įvadinio mokymo programą.

3. Mokymo trukmė – 18 valandų.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinį valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimas	3	1	2
2.	Pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos mažinimo priemonės	2	1	1
3.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo planai (valstybės institucijų, savivaldybių, ūkio subjektų ir kitų įstaigų), jų struktūra, rengimo etapai	1	1	
4.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimas	8	2	6
5.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo plano vertinimas	4	1	3
	Iš viso:	18	6	12

PATVIRTINTA
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1-348

GAMTINIŲ IR EKOLOGINIŲ ĮVYKIŲ SUKELTŲ EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO ORGANIZAVIMO TĘSTINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti valstybės, savivaldybių institucijų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovus arba jų įgaliotus asmenis pasirengti gamtinių ir ekologinių įvykių sukeltoms ekstremaliosioms situacijoms ir jas valdyti.

2. Programa skirta asmenims, tobulinantiems kvalifikaciją civilinės saugos srityje, kurie, vadovaudamiesi Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718 (, 1 priedu, privalo išklausti civilinės saugos mokymo programos kursą Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centre ir yra išklause savo kategorijos įvadinio mokymo programą.

3. Mokymo trukmė – 18 akademinių valandų.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademiniai valandų skaičiai		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Klimato kaitos poveikis Lietuvos ūkiui ir Lietuvos prisitaikymo prie klimato kaitos poveikio galimybės	2	1	1
2.	Meteorologinių reiškinių keliamų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų valdymas	3	1	2
3.	Hidrologinių reiškinių keliamų pavojų ir ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų situacijų valdymas	4	1	3
4.	Pavojingos ir ypač pavojingos užkrečiamosios ligos, jų keliami pavojai ir ekstremaliųjų situacijų valdymas	4	2	2
5.	Aplinkos (grunto, vidaus vandenų, Baltijos jūros) taršos naftos produktais likvidavimas ir padarinių šalinimas	3	2	1
6.	Gyvūnų, augalų ligos, jų keliamų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų valdymas	2	2	
	Iš viso:	18	9	9

PATVIRTINTA
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1-348

GYVENTOJŲ APSAUGOS EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ ATVEJ AIS ORGANIZAVIMO TĖSTINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – mokyti valstybės, savivaldybių institucijų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovus arba jų įgaliotus asmenis organizuoti gyventojų apsaugą įvykių, ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų situacijų metu.

2. Programa skirta asmenims, tobulinantiems kvalifikaciją civilinės saugos srityje, kurie, vadovaudamiesi Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718, 1 priedu, privalo išklausti civilinės saugos mokymo programos kursą Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centre ir yra išklause savo kategorijos įvadinio mokymo programą.

3. Mokymo trukmė – 18 akademinų valandų.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Perspėjimas ir informavimas apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją, galimus ekstremaliosios situacijos padarinius savivaldybėje, valstybėje	3	1	2
2.	Gyventojų evakavimo organizavimas. Gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijų veiklos organizavimas	3	1	2
3.	Kolektyvinės apsaugos statiniai, jų poreikio nustatymas, pritaikymas gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių	3	1	2
4.	Asmeninės apsaugos priemonės, jų parinkimas, išdavimas	1	1	
5.	Žmonių sanitarinis švarinimas, patalpų, daiktų ir drabužių kenksmingumo pašalinimas	2	2	
6.	Medicinos pagalbos teikimas nukentėjusiesiems.	2	1	1
7.	Pirmosios psichologinės pagalbos teikimo nukentėjusiesiems organizavimas	2	1	1
8.	Evakavimasis iš pastatų: evakuacijos keliai, evakavimo planai	1	1	
9.	Pažeidžiamiausių gyventojų grupių apsaugos organizavimo ypatumai	1	1	
	Iš viso:	18	10	8

PATVIRTINTA
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus
2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1-348

ŽMOGAUS SAUGOS MOKYTOJŲ TĘSTINIO CIVILINĖS SAUGOS MOKYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos tikslas – tobulinti bendrojo lavinimo mokyklų žmogaus saugos mokytojų gebėjimus civilinės saugos srityje.
2. Programa skirta mokytojams ir dėstytojams, dėstantiems civilinės saugos pagrindus bendrojo lavinimo mokyklose.
3. Mokymo trukmė – 35 valandos.

II. MOKYMO TURINYS

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinį valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
1.	Civilinės saugos mokymas(is) bendrojo lavinimo mokyklose	1	1	
2.	Aktyvaus mokymo(si) metodai žmogaus saugos ugdymo procese	5	2	3
3.	Eismo dalyvių saugaus elgesio mokymas(is) ir saugus elgesys. Veiksniai, turintys ar galintys turėti įtakos eismo saugumui. Pasyvaus saugumo priemonės. Kintančios eismo aplinkos stebėjimas ir vertinimas	2	2	
4.	Eismo dalyvių tarpusavio santykiai eismo aplinkoje. Kelių eismo taisyklės	4	4	
5.	Eismo aplinka ir eismo dalyvis. Eismo dalyvių pareigos ir atsakomybė už savo elgesį kelyje	2	2	
6.	Pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms mokykloje ir šeimoje. Būtinieji reikmenys	2	1	1
7.	Evakavimas. Evakavimo pratybų mokykloje planavimas ir organizavimas	2	2	
8.	Elektros keliama pavojai, saugus elgesys su elektros prietaisais, šalia elektros tinklų	1	1	
9.	Gaisrų priežastys. Gaisro pavojai ir poveikis. Veiksmai kilus gaisrui	4	4	
10.	Gaisro gesinimo principai. Pirminės gaisro gesinimo priemonės, gesintuvai	4	1	3
11.	Psichologinės pagalbos teikimo vaikams, patekusiems į ekstremaliąją situaciją, organizavimas	3	2	1
12.	Pirmoji pagalba esant stipriam kraujavimui, šokui, apsinuodijimo požymiams	1	1	

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Akademinų valandų skaičius		
		iš viso	teoriniam mokymui	pratyboms
13.	Pirmoji pagalba, kai žmogaus gyvybei pavojus negresia: esant įkandimui, įpjovimui, sutrenkimui, sumušimui, lūžiui, nesmarkiai nudegus, susižalojus akį, ištikus šilumos smūgiui ar nušalus	2	1	1
14.	Pirmoji pagalba sutrikus kvėpavimui. Gaivinimo pagrindai.	2		2
	Iš viso:	35	24	11
	Baigiamasis žinių patikrinimas:	1		

Pakeitimai:

1.

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Įsakymas

Nr. [1-356](#), 2018-10-02, paskelbta TAR 2018-10-02, i. k. 2018-15547

Dėl Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymo Nr. 1-348 „Dėl Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centro civilinės saugos mokymo programų patvirtinimo“ pakeitimo